

Szalóki Ági, a szomjas kismadárka

Újabban kevésbé ismert Karády-dalokat énekel modern hangszerelésben, gyermekműsorai népszerűek a kicsik és szüleik körében, időnként elhajózik a jazz vizeire, de alapvetően népdalénekesnek tartja magát, aki gyakran vesz részt világzenei produkciókban is. Honnan jött és merre tart? Szalóki Ági énekesnő beszél múltjáról és jelenéről a Gramofon olvasóinak.

Gramofon: *Milyen zenei környezetben nőttél föl? Milyen muzsikák hatottak rád?*

Szalóki Ági: Zenei szempontból ideális burookban nőttem föl. Igényes zenéket hallgattunk, és én még részese voltam egy olyan zenei hagyománynak, amelyről csak remélni merem, hogy még ma is létezik, és amelybe jó esetben a szülők vezetik be a gyermeket: a mondókák, altatók, gyerekdalok dúdolásának, éneklésének hagyományába.

Mint a legtöbb gyermek, nagyjából én is akkor kezdtem el énekelni, amikor beszélni, tehát másfél, kétéves koromban.

G: *Hétéves korodban, pedig beírtattak a Tóth Aladár Zeneiskolába.*

Sz. Á.: Édesapám ágán több „házi muzsikus” is akadt, cimbalmos, hegedűs, orosházi és békéscsabai rokonok. Akkoriban ez a jelenség nem számított annyira ritkának, mert a kispolgári és paraszti családokban is sokan muzsikáltak a saját örömeikre is. Ezt a hagyományt szerette volna az édesapám általam továbbvinni a zeneiskolával. Zongorázni szerettem volna vagy furulyázni, de a tanárok hegedűt nyomtak a kezembe. Csak pöncögtem rajta. Helyette sokat táncoltam, énekeltem. Egy évvel azután, hogy letettem a hegedűt, már a budafoki Nádasy Kálmán Zeneiskola egyik legtehetségesebbnek tartott énekes növendékeként léptem fel a Zeneakadémián.

G: *Az önéletrajzodból úgy tűnik, mintha az általános iskola után nem folytattad volna az énektanulást.*

Sz. Á.: Intézményesen valóban nem. Önképző voltam, aki mintegy mindenre szomjas és nyitott kismadárka, úgy csüngtem a mestereimen, akik egyben zenésztársaim is voltak, és néhányan a ma is azok: Szakcsi Lakatos Béla, Tony Lakatos, Oláh Kálmán, Juhász Gábor, Dés András, Lamm Dávid, Balázs József, és a többiek. Nikola Parovnak pedig azt köszönhetem, hogy viszonylag hosszú, mintegy két és fél év hallgatás után visszatértem az énekléshez.

G: *Mi volt az oka a pauzának? Az Ökrös és a Besh o droM együttesekkel már korán sikereket értél el szerte a világban.*

Sz. Á.: Belecsöppentem egy nagyon harsány, könnyen magába rántó világba, amelynek voltak szép magasságai és komor mélységei. Huszonegy-huszonkét évesen óriási volt a kísértés, hogy rossz irányba sodródjam. És akkor egyszer csak jelentkezett Nikola Parov, aki a személyemben talált egy önfejű, a korához képest kiégett és szomorú lányt, aki nem volt mindig megbízható. Parov mégis éneklésre, félbehagyott pályám folytatására sarkallt az azóta barátnőmmé vált Herczku Ágival együtt. Meg kellett birkóznom magammal, tetejébe amúgy is lázadó, megzabolázhatatlan csikószerű valaki voltam.

G: *Remélem, ebből azért maradt valami, hiszen ezek - jó értelemben véve - alapvonásai egy alkotó embernek.*

Sz. Á.: Igen, csak nem mindegy, hogy az ember ezeket az energiáit hogyan

osztja be, és mire fordítja. Én már elkezdtem ezt megtanulni, és azon vagyok, hogy jól bánjak ezekkel az energiáimmal. Úgy fest, az én energiám arra termett, hogy a hangommal, a zenémmel próbáljak az emberek szívébe valami megnyugvást csempészni.

G: *Talán a Besh o drom korszak idején kerültél be a világzene áramába. Számodra mitől világzene a világzene?*

Sz. Á.: A világzene mást jelent Magyarországon és mást a világ összes többi pontján. Ha bemész a világ bármelyik lemezboltjába, akkor a világzenei polcon megtalálod az autentikus népzenei játszó zenekarokat, és az azokat feldolgozó előadókat is. Vagyis nem létezik külön olyan kategória, hogy autentikus népzene. Így tulajdonképpen a mezőségi Palatkai bandát odakint egy kalap alá veszik, mondjuk a Miczura-album elektronikus zenével ötvözött indiai és cigány népzenei feldolgozó produkciójával. Nem úgy itthon.

G: *Mi az oka, hogy nálunk külön kezelik ezt a kettőt?*

Sz. Á.: Talán az, hogy Magyarországon a népzene ma is élő. Ráadásul nekünk volt Bartók Bélánk, Kodály Zoltánunk, Martin Györgyünk, van egy Kallós Zoltánunk, akik rendkívül komolyan vették ezeknek az élő zenének a létjogosultságát. Az ő szellemiségükből alakult aztán ki a táncház mozgalom. Ennek köszönhető, hogy nálunk a mai napig tartja magát az autentikus zenés-énekes népi kultúra, még ha olykor a létéért is küzd.

G: *Te énekeltél, énekelsz autentikus népdalokat, és részt veszel világzenei produkciókban is. Melyik áll hozzád közelebb?*

Sz. Á.: Tavaly volt egy kéthetes hollandiai turném az Ökrös együttessel, és rájöttem, hogy egy népi vonószekkarban énekelni semmivel nem összehasonlítható érzés. Finomság és egyben nyersség árad ebből a muzsikából, amit leginkább a természetesség szóval tudnék jellemezni. Ezek a dallamok olyan tökéletesek, mint a patakban a kövek, amelyeket az évszázadok során kerekre csiszolt a víz. A népzene olyan hagyomány, amelynek rendkívül szigorú rendje van, mégis tökéletes szabadságot biztosít a zenészeknek. Enélkül nem is tudnék létezni, és most elsősorban a magyar népzeneire gondolok mindenfajta nacionalista felhang nélkül.

Ugyanakkor a globalizációval párhuzamosan megjelenő világzene megengedi, hogy például afrikai zenét párosítsak gyimesivel, vagy hogy magyar népdalénekes létemre belekotnyeleskedjek, mondjuk egy szefárd zsidó dalba, ráadásul mindezt jazzes alapokra helyezve. Mindez izgalmas vállalkozás.

G: *Az Európa-szerte feléledő idegengyűlölet és rasszizmus ellen a világzenével sokat lehet tenni, ami nagy felelősség.*

Sz. Á.: Így van, és ezt óriási sztárok is felismerték. Például Sting együtt énekel a szenegáli Youssou N'Dour-ral, de a Besh o droMhoz is szorosán kötődik a szerb Boban Markovicshoz. Hatalmas szerepe van a világzene elterjedésében azoknak a lemezkiadóknak, akik erre fölfigyeltek, elsősorban Franciaországban, amely kulturálisan mindig is hihetetlenül nyitott volt, nem véletlenül koncerteztünk ott a legtöbbit a Besh o droMmal.

G: *Nálunk mi a helyzet ezen a téren?*

Sz. Á.: Kevés kivételtől eltekintve úgy tűnik, mintha a lemezkiadóinknak nem kellenének az itthoni értékeink. Nálunk a kiadók elsődleges szempontja minél több pénz minél gyorsabb besöprése. Kevesen merik megkockáztatni, hogy egy

színvonalas, autentikus népzenei vagy világzenei produkciót támogassanak, piacra dobjanak. Nem véletlen, hogy mondjuk Miczura Mónika, akit maga Peter Gabriel hívott el a saját produkciójába, nem az EMI-nél adja ki a saját lemezét, hanem a kis FolkEurópa Kiadónál, mint ahogy az sem, hogy Palya Bea sem talál magának nagy kiadót, az ő lemezeit a francia Naïve adja ki. Tehát az itthoni kiadók többsége bizonyos értékekkel nem tud, vagy nem akar mit kezdeni, és általában az olcsót és felszínest részesíti előnyben a minél nagyobb bevétel reményében. Mindez igaz a televíziók és a rádiók többségére is. Azért akadnak kivételek is, mint például a már említett FolkEurópa vagy az X-Produkción, az Etnofon Népzenei Kiadó, de ide sorolható a Fonó és a Müpa is. Ha ezek nem lennének, a felnövekvő generációk saját zenei kultúra nélkül nőnének fel. Remélem, e tendencia ellen is hatnak a gyerekdalaim, műsoraim.

Bencsik Gyula

GRAMAFON, 2008. tavasz, XIII. évfolyam 1. szám, 110. oldal